

Warszawa, 01-04-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.501.211.2024.PKR

**Pan
Marcin Kulasek
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
PURDE**

Szanowny Panie Ministrze,

do mojego Biura wpłynął wniosek o pomoc w sprawie dotyczącej zmiany danych osobowych oraz wydania duplikatu dyplomu ukończenia studiów licencjackich w zlikwidowanej Wyższej Szkole Zarządzania i Nauk Społecznych im. ks. Emila Szramka w Tychach¹.

Z nadesłanej przez Skarżącą dokumentacji wynika, że wyrokiem Sądu Okręgowego ustalono, że jest osobą płci żeńskiej. W tych okolicznościach Skarżąca uzyskała zamianę numeru PESEL oraz zmianę imienia i nazwiska oraz wystąpiła do szeregu instytucji o zmianę swoich danych osobowych. Skarżąca zwróciła się także o wydanie duplikatu dyplomu ukończenia studiów licencjackich w zlikwidowanej Wyższej Szkole Zarządzania i Nauk Społecznych im. ks. Emila Szramka w Tychach, zawierającego zmienione dane osobowe.

Kuratorium Oświaty poinformowało Skarżącą, że w sprawie uzyskania dokumentów ze zlikwidowanej uczelni powinna skontaktować się z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa

¹ W sprawie tej Biuro RPO prowadziło korespondencję z Departamentem Organizacji Uczelni, Kształcenia i Spraw Studenckich w MNiSW (DSW-WUN.6013.59.2025.1.PD).

Wyższego. Natomiast Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego poinformowało Skarżącą, że Archiwum Państwowe, w którym znajduje się obecnie dokumentacja przebiegu studiów po zlikwidowanej uczelni, uprawnione jest do wydawania uwierzytelnionych odpisów, wypisów, wyciągów przechowywanych materiałów, a także wydawania zaświadczeń na podstawie tych materiałów. Wskazano także, że w przypadku konieczności wydania nowego dokumentu istnieje możliwość odtworzenia dokumentacji zgodnie z zasadami określonymi w dekreście o odtworzeniu dyplomów i świadectw ukończenia nauki z dnia 7 lipca 1945 r. (Dz. U. z 1945 Nr 27, poz. 164; dalej jako: dekret).

Archiwum Państwowe poinformowało Skarżącą, że nie jest uprawnione do zmiany danych w przechowywanej dokumentacji oraz że nie interpretuje zapisów i nie ingeruje w treść dokumentacji przejętej na podstawie art. 192a ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183 ze zm.).

Archiwum wyjaśniło, że – zgodnie z § 20 ust. 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 września 2016 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1554 ze zm.) – po przekazaniu dokumentacji przebiegu studiów do właściwego miejscowo archiwum państwowego dokumenty potwierdzające ukończenie studiów wydaje się na podstawie przepisów o narodowym zasobie archiwalnym. Zgodnie z art. 28 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164 ze zm.) – do zakresu działań archiwów państwowych należy wydawanie uwierzytelnionych odpisów, wyciągów i reprodukcji przechowywanych materiałów, a także wydawanie zaświadczeń na podstawie przechowywanych materiałów.

W związku z powyższym, Skarżąca poinformowała Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego o uzyskanych z Archiwum Państwowego odpowiedziach. Ministerstwo odesłało Skarżącą do przepisów dekretu, wskazując jednocześnie, że zgodnie z art. 1 tego dekretu, jeżeli zaginął lub uległ zniszczeniu dyplom naukowy lub świadectwo z ukończenia wszelkiego rodzaju szkół i kursów lub poszczególnych klas tego rodzaju zakładów naukowych, praktycznej nauki zawodu, odbycia praktyki zawodowej, świadectwo lub dyplom na tytuł mistrza lub czeladnika i wszelkiego rodzaju stanowiska w zawodzie lub pracy zawodowej, a zainteresowana osoba nie może uzyskać nowego dokumentu lub jego duplikatu albo zastępczego zaświadczenia w instytucji lub u osoby, która dokument wystawiła, z powodu zaginięcia lub zniszczenia akt, albo zwinienia wymienionej instytucji lub śmierci tej osoby, bez pozostawienia akt – wówczas osoba zainteresowana może wystąpić do sądu rejonowego miejsca swego zamieszkania z wnioskiem o odtworzenie zaginionego lub zniszczonego dokumentu.

W ocenie Ministerstwa, w obecnym stanie prawnym jedyną dostępną Skarżącej drogą, w celu zmiany danych osobowych na dyplomie ukończenia studiów licencjackich w zlikwidowanej uczelni, miałyby być złożenie wniosku do właściwego miejscowo sądu rejonowego w trybie postępowania odtworzeniowego. Treść powołanego wyżej przepisu dekretu nie pozwala jednak jednoznacznie stwierdzić, że zakres przedmiotowy postępowania odtworzeniowego określonego w tym akcie został ukierunkowany m.in. na osiągnięcie celów takich jak zmiana danych osobowych na dyplomie ukończenia studiów.

Taki stan prawny stwarza zatem nie tylko potencjalne zagrożenie dla jednolitości praktyki orzeczniczej powstałej w sprawach podobnych, ale przede wszystkim realne zagrożenie, że część obywateli pozostaje pozbawiona jasno określonej procedury umożliwiającej doprowadzenie treści dyplomów naukowych lub świadectw do stanu zgodnego ze stanem rzeczywistym, co stwierdzić można dopiero po wdaniu się w kolejne postępowania sądowe.

Słuszne wydaje się zatem, aby osoby, które wytoczyły powództwo o ustalenie płci, zakończone prawomocnym wyrokiem sądu – mogły domagać się realizacji skutków prawnych tego orzeczenia we właściwej procedurze administracyjnej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o podjęcie stosownej inicjatywy legislacyjnej, która przyczyni się do usunięcia sytuacji, w której jednostka będzie zmuszona wdawać się w kolejne postępowania. W tym przypadku – jak pisze sama Skarżąca – chodzi o „prawo do posługiwania się dokumentami zgodnymi z aktualnymi danymi osobowymi”, a dotyczącymi „edukacji na zlikwidowanej Wyższej Szkole Zarządzania i Nauk Społecznych im. ks. Emila Szramka w Tychach”, co jak się wydaje pozostaje we właściwości Pana Ministra.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/